

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 1, Article Number: 1C0283

EDUCATION SCIENCES

Received: October 2010

Accepted: January 2011

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Hülya Gülay

Cyprus International University

hulya.gulay@gmail.com

Lefkosa (KKTC)

ANASINIFINA DEVAM EDEN 5-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN OKULA UYUMLARININ SOSYAL BECERİLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

ÖZET

Okul öncesi dönem çocukları, okul uyumu sürecini ilk kez yaşamaktadırlar. Bu ilk deneyim hem okul öncesi eğitim sürecini hem de ilköğretim dönemini etkisi altına alabilmektedir. Okula uyumun sağlanmasında sosyal beceriler gibi farklı unsurlara ihtiyaç vardır. Araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının sosyal becerileri ile okula uyum düzeyleri arasındaki etkileşimleri ortaya koymaktır. Araştırmanın örneklem grubunu Denizli ili merkez ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarının anasınıflarına devam eden 5-6 yaş grubundan 140 çocuk oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği ve Sosyal Beceri Formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, 5-6 yaş grubu çocuklarının sosyal becerileri, okula uyum ile ilgili okulu sevme, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma ve kendi kendini yönetme değişkenlerini yordayıcı etkiye sahiptir. Bunun yanı sıra çocukların sosyal uyum düzeyleri ile genel okula uyum düzeyleri arasında da olumlu yönde, anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okula Uyum, Sosyal Beceriler, Okulu Sevme, İşbirlikli Katılım, Okuldan Kaçınma

ASSESSMENT OF THE SCHOOL ADJUSTMENT OF 5-6 YEAR OLD KINDERGARTEN CHILDREN FROM THE PERSPECTIVE OF SOCIAL SKILLS

ABSTRACT

Preschool children experience the process of school adaptation for the first time. This initial experience may affect both the preschool education period and primary education period. Different factors such as social skills play an important part in enabling school adjustment. The objective of this research is to determine the interactions between the social skills of 5-6 year old children attending preschool education and their school adjustment levels. The sample group of the research consists of 5-6 year old 140 children attending the kindergarten classes of primary schools affiliated with the Ministry of National Education and located in the city centre of Denizli province. Teacher Rating Scale of School Adjustment for 5-6 Years-old Children and Social Skills Form for 5-6 year old children were used as data collection tools. According to the results of the research, social skills of 5-6 year old children have predicting effect on variables such as school liking in relation with school adjustment, cooperative participation, school avoidance and self-directiveness. In addition, a positively significant relationship is observed between children's social skills levels and overall school adjustment levels.

Keywords: School Adjustment, Social Skills, School Liking, Cooperative Participation, School Avoidance

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Okul öncesi eğitim, çocuklara sosyal, zihinsel, duygusal, dilsel ve fiziksel gelişim açısından ilkleri sunan birçok deneyim sağlamaktadır. Özellikle kültürel yapı içerisinde sosyalleşme sürecinin sistemli bir biçimde gerçekleşmesiyle dikkat çekmektedir (Ladd, 1990). Küçük çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarına geldiklerinde belli bir akran grubuyla düzenli olarak bir arada bulunmaya başlayacaklardır. Öğretmen başta olmak üzere birçok yetişkinle etkileşime gireceklerdir. Bu durum eğitim sürecinin devamını sağlamakla birlikte eğitim sürecine doğrudan şekil verebilmektedir. Şöyle ki, çocukların akran etkileşimleri okul öncesi eğitimin temelini oluştururken bu ilişkilerin niteliği de eğitim sürecine yansımaktadır. Akranlarıyla sağlıklı ilişkiler kuran çocuklar eğitim sürecinde daha aktif, girişken olacaklardır. Çocukların katılımları da okula uyumlarını etkileyecektir. Akran ilişkilerinde sorun yaşayan çocuklar ise okula uyum sürecinde zorlanabileceklerdir (Ladd, 1989). Okula uyum sağlamada yaşanan sorunlar kişiler arası ilişkiler, akademik başarı açısından risk oluşturmaktadır (Parker, & Asher, 1987). Okul öncesi dönemin çocukların okula ilişkin ilk deneyimlerini sağlaması, bu dönemdeki okula uyumun önemini ortaya koymaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarına uyum sağlamada başarılı olamayan çocukların ilköğretim döneminde de okula uyum başta olmak üzere, sosyal ilişkilerinde ve akademik başarılarında birçok sorun yaşayabildikleri ortaya konulmuştur (Daniels, & Clarkson, 2010; Ladd, 1990).

Okula uyum, çocukların okul ortamına uyum sağlamak için gerçekleştirdikleri tüm davranışları içermektedir. Okula uyumun önemli göstergeleri, çocuğun rahat oluşu, katılım düzeyi, akademik başarısı, okula devam düzeyi, akran ilişkileri, sosyal beceriler, öz-güven, çocuk-anne-baba ilişkileri, öğretmen-çocuk ilişkisi, sosyo-ekonomik düzey, kültüredür (Ladd, & Price, 1987; Weiner, & Craighead, 2010; Wentzel, 1996a). Okula uyumun çeşitli sonuçları bulunmaktadır. Bu sonuçlar, okula uyumun değerlendirilmesini de olanak sağlamaktadır. Örnek olarak okulu sevmek, okula yönelik algıyla ilgili uyumun sonucudur. İşbirliği yapmak ve kaçınma ise okula katılıma yönelik uyumu ifade etmektedir. Kendi kendini yönetme ise okul performansına ilişkin uyumu göstermektedir (Ladd, 1990; Ladd, Kochenfender, & Coleman, 1996).

Okula uyum içerisinde sosyal beceriler, akran ilişkilerini ve dolayısıyla sosyal yeterliği destekleyerek okula uyumu dolaylı olarak etkilemektedir. Bunun yanı sıra olumlu sosyal davranış, sorumluluk sahibi olma gibi sosyal beceriler akademik becerileri de arttırarak okula uyumu desteklemektedir (Weiner, & Craighead, 2010; Wentzel, 1996b). Sosyal ilişkiler, okula uyumun diğer bir yönünü oluşturmaktadır. Bu nedenle çocukların sosyal becerileri kazanmış olmaları okula uyumlarına yansımaktadır. Araştırmacılar (August et al., 1996; Schwartz et al., 2001) küçük çocukların olumsuz sosyal davranışlarının okul süreci içerisinde olumsuz sonuçlar meydana getirebildiğini ifade etmişlerdir. Sosyal beceriler açısından ise sosyal becerilere sahip olan çocukların çevreye daha kolay uyum sağlayabildikleri bilinmektedir (Gülay, & Akman, 2009).

Son yıllarda küçük çocukların okula uyum sağlamalarına yönelik çalışmalar da dikkat çekmektedir. Örnek olarak, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda son yıllarda anasınıfları ve ilköğretim birinci sınıflar, diğer eğitim kademelerine göre bir hafta önce okula başlamaktadırlar. Uyum eğitimi adı verilen bu süreçle amaçlanan küçük çocukların okula uyum sorunlarını en aza indirmektir. Ancak bu tür uygulamaların yanı sıra özellikle okul öncesi eğitime devam eden çocukların okula uyumları hakkında daha çok çalışmaya, düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Okul öncesi dönem çocukları, okul uyumu sürecini ilk kez yaşamaktadırlar. Bu ilk deneyim hem okul öncesi eğitim sürecini hem de

ilköğretim dönemini etkisi altına alabilmektedir. Okula ilk uyum sürecinde sorun yaşayan çocuklar için kısa ve uzun süreli bir çok risk söz konusudur. Okula uyumun sağlanmasında çeşitli becerilere ihtiyaç duyulmaktadır. Sosyal ilişkiler de bu noktada önem taşımaktadır. Başarılı sosyal ilişkiler kuran bireyler aynı zamanda sosyal becerilere de sahiptirler. Olumlu sosyal davranışlar, yardımlaşma, işbirliği başta olmak üzere tüm sosyal beceriler çocukların sosyal ilişkilerini zenginleştirmekle birlikte okula alışmalarını, okulu sevmelerini de sağlayacaktır.

Okula uyumun çocuğun hayatındaki çok yönlü ve kalıcı etkileri göz önünde bulundurulduğunda yaşamın ilk yıllarında okula uyum sürecinin detaylı biçimde araştırılması gündeme gelmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının sosyal becerileri ile okula uyum düzeyleri arasındaki etkileşimleri ortaya koymaktır. Türkiye’de küçük çocukların okula uyum düzeyleri ile ilgili yapılan çalışmalar yeterli değildir. Okul öncesi eğitimin yaygınlaşması ile birlikte okula uyuma dikkat çekilmesi, çeşitli araştırmalarla incelenmesi önem taşımaktadır. Böylece sonraki araştırmalara ışık tutulmakla birlikte küçük çocukların sosyal ilişkilerinin okula uyum süreçlerindeki etkilerine dikkat çekilebilecektir.

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Araştırmanın Modeli (The Design of Research)

Araştırmada 5-6 yaş çocuklarının okula uyum düzeylerinin sosyal beceriler açısından incelenmesi amacıyla ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem (Population and Sample)

Araştırmanın evrenini, Denizli ili merkez ilçesinde MEB’na bağlı ilköğretim okullarının anasınıflarına devam eden 5-6 yaş grubu çocuklar oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem grubunu Denizli ili merkez ilçesindeki MEB’na bağlı ilköğretim okullarının anasınıflarına devam eden 5-6 yaş grubundan 74 erkek (%52.9), 66 kız (%47.1) olmak üzere 140 çocuk oluşturmuştur. Çocukların yaş ortalaması 5 yıl, 7 ay, 2 gündür (en az; 5 yıl 1 ay; en çok 6 yıl 8 ay, 10 gün). Örneklem grubu basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları (Instruments)

- **5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği**
Teacher Rating Scale of School Adjustment for 5-6 Years-old Children

Ölçek, 1996’da G. W. Ladd, B. Kochenfender ve C. Coleman tarafından geliştirilmiştir. Orijinal ölçek, 25 maddeden ve 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Okulu Sevme alt ölçeği, 5 maddeden oluşmakta ve öğretmenin çocuğun okulu ne kadar sevdiği hakkındaki algısını ölçmektedir. İşbirlikli Katılım alt ölçeği, 8 maddeden oluşmakta, çocuğun öğretmenin otoritesini, sınıf kurallarını ve sorumluluklarını kabul derecesini ölçmektedir. Beş maddeden oluşan Okuldan Kaçınma alt ölçeği, çocuğun sınıf ortamından kaçınma eğilimiyle ilgili öğretmen algısını belirlemektedir. Kendi Kendini Yönetme alt ölçeğinde 7 madde bulunmaktadır ve ölçek, çocuğun sınıf içindeki bağımsız ve benmerkezci davranışlarını ölçmektedir. Ölçekteki her madde “Uygun Değil”, “Uygun” ve “Tamamen Uygun” ifadeleriyle değerlendirilmektedir. Önder ve Gülay tarafından 2010’da Türkçe’ye uyarlanan ölçeğin iç tutarlık katsayısı tüm ölçek için .70 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin iç tutarlık katsayıları ise .67 ile .84 arasında değişmektedir (Önder, & Gülay, 2010). Ölçek alt ölçekler doğrultusunda değerlendirilebildiği gibi toplam puan üzerinden de değerlendirilebilmektedir. Alt ölçeklerden ve tüm ölçekten alınan toplam puanların yüksek oluşu okula uyum düzeyinin yüksekliğini ifade etmektedir.

• Sosyal Beceri Formu (Social Skills Form)

Sosyal Beceri Formu, Gülay tarafından 2004'de geliştirilmiştir. Formdaki beceriler, Calderalla ve Merrell (1997) tarafından sosyal becerilerde oluşturulan beş alt boyuttan yararlanılarak oluşturulmuştur. Calderalla ve Merrell (1997) tarafından geliştirilen alt boyutlar ve bu boyutlarda yer alan örnek sosyal beceriler şu şekildedir:

- Akranlarla ilişkili beceriler: Arkadaşlarını takdir etme, arkadaşlarının duygularına duyarlı olma, gerektiğinde arkadaşlarından yardım isteme vb.
- Kendini kontrol etme becerileri: Kızgınlığını kontrol etme, kurallara uyma, başkalarıyla uzlaşma vb.
- Akademik beceriler: Bağımsız olarak çalışma, ihtiyaç duyduğunda uygun biçimde yardım isteme, yönergeleri dinleme vb.
- Uyma becerileri: Materyalleri paylaşma, sorumluluklarını yerine getirme vb.
- Atılganlık becerileri: Başkalarıyla konuşmak için girişimde bulunmak, duygularını ifade etme, oyun oynamak için arkadaşlarını davet etme vb.

Otuz iki maddeden oluşan ölçekteki her madde "Her zaman yapar", "Ara sıra yapar", "Hiçbir zaman yapmaz" ifadeleriyle değerlendirilmektedir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .95 olarak bulunmuştur (Gülay, 2004).

3.4. İşlem (Procedure)

Araştırmada veri toplama araçları çocukların anasınıfı öğretmenleri tarafından doldurulmuştur. Öğretmenler veri toplama araçlarını bahar döneminde çocuklarla ilgili genel gözlemlerine dayalı olarak doldurmuşlardır. Öğretmenlere araştırma ve ölçme araçlarıyla ilgili çalışma öncesinde bilgi verilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi (Analysis of Data)

Anasınıfına devam eden 5-6 yaş çocuklarının okula uyum düzeylerinin sosyal becerileri açısından incelendiği bu araştırmada, veriler SPSS 13.0 paket programında analiz edilmiştir. 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği'nin alt ölçekleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla Basit Doğrusal Regresyon Analizi uygulanmıştır. Okula uyum ölçeğinden alınan toplam puanlarla sosyal beceri puanları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla da Pierson Momentler Çarpımı Korelasyon Tekniği uygulanmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Tablo 1. Okulu sevme, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma ve kendi kendini yönetme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki tanımlayıcı istatistikler ve korelasyonlar

(Table 1. Descriptive statistics and correlations between social skills levels and the levels of loving school, cooperative participation, avoiding school and self-management)

	$\bar{\chi}$	ss	1.	2.	3.	4.	5.
1.Sosyal beceriler	83.44	11.60	--				
2.Okulu sevme	5.38	1.98	.33**	--			
3.İşbirlikli katılım	13.93	3.18	.51**	.21*	--		
4.Okuldan kaçınma	1.48	2.08	-.41**	.013	-.44**	--	
5.Kendikendini yönetme	6.48	1.63	.66**	.40**	-.55**	-.40**	--

n=140 * p<.05 ** p<.001

Tablo 1 incelendiğinde sosyal beceri düzeyi ile okulu sevme, işbirlikli katılım ve kendi kendini yönetme düzeyleri arasında olumlu yönde anlamlı

düzye de ilişki bulunmuştur ($p < .001$). Bu sonuca göre sosyal beceri düzeyi artarken okulu sevme, işbirlikli katılım ve kendi kendini yönetme düzeylerinde de artış beklenmektedir. Tabloya göre sosyal beceri düzeyi ile okuldan kaçınma düzeyi arasında olumsuz yönde anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur ($p < .001$). Şöyle ki sosyal beceri düzeyi artarken okuldan kaçınma düzeyi azalmaktadır. Sosyal beceri düzeyi azalırken okuldan kaçınma düzeyi yükselmektedir.

Tablo 2. Okulu sevme, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma ve kendi kendini yönetme düzeyleri ile sosyal beceri düzeyi arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi sonuçları

(Table 2. Results of Simple Linear Regression Analysis between social skills levels and the levels of school liking, cooperative participation, school avoidance and self-directiveness)

Değişkenler	β	t
Okulu sevme Sosyal beceri	.33	4.165*
R = .33 R ² = .11 F(1, 139) = 17.343*		
İşbirlikli katılım Sosyal beceri	.70	11.638*
R = .70 R ² = .50 F(1, 139) = 135.449 *		
Okuldan kaçınma Sosyal beceri	-.41	-5.266*
R = .41 R ² = .17 F(1, 139) = 27.735 *		
Kendi kendini yönetme Sosyal beceri	.66	10.397*
R = .66 R ² = .44 F(1, 139) = 108.097 *		

n=140 * $p < .001$

Görüldüğü gibi sosyal beceri düzeyi, okula uyum ile ilgili okulu sevme, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma ve kendi kendini yönetme değişkenlerini ayrı ayrı anlamlı biçimde yordamaktadır. Sosyal beceri düzeyi, okulu sevme değişkeninin %11'ini, işbirlikli katılımın %50'sini, okuldan kaçınmanın %17'sini, kendi kendini yönetme değişkeninin ise %44'ünü açıklayabilmektedir. Sonuçlara göre sosyal beceriler, okula uyum değişkenleri içinde en yüksek düzeyde işbirlikli katılımı yordayabilmektedir. Ardından kendi kendini yönetebilme, okuldan kaçınma ve okulu sevme değişkenleri gelmektedir.

Tablo 3. Genel okula uyum düzeyi ile sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkiyi gösteren Pierson Momentler Çarpımı Korelasyon Sonuçları
(Table 3. Pearson Product-Moment Correlation Coefficient Results indicating the relationship between the overall school adjustment level and social skills level)

	$\bar{\chi}$	SS	r
Okula uyum toplam puanları	32.06	5.21	.73*
Sosyal beceri	83.44	11.60	

* $p < .001$

Tablo 3'e göre çocukların okula uyum toplam puanları ile sosyal beceri puanları arasında anlamlı düzeyde, olumlu yönde ilişki bulunmaktadır. Çocukların sosyal beceri düzeyleri yükseldikçe okula uyum düzeyleri de yükselmekte, sosyal beceri düzeyleri azaldıkça okula uyum düzeyleri de azalmaktadır.

5. TARTIŞMA VE ÖNERİLER (DISCUSSION AND SUGGESTIONS)

Araştırmamızın sonuçlarına göre, 5-6 yaş grubu çocuklarının sosyal becerileri, okula uyum ile ilgili okulu sevme, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma ve kendi kendini yönetme değişkenlerini yordayıcı etkiye sahiptir. Bunun yanı sıra çocukların sosyal uyum düzeyleri ile genel okula uyum düzeyleri arasında da anlamlı ilişki bulunmaktadır. Bu da sonuçların kendi içinde tutarlık gösterdiğini ifade etmektedir. Genel olarak bulgular, sosyal becerilerin okula uyum üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar şu şekilde açıklanabilir: Küçük çocuklar sosyal becerilere sahip oldukları düzeyde okulu sevmekte, eğitim faaliyetlerine işbirliği ile katılmakta, okuldan kaçınmamakta ve etkinlikler sırasında kendi kendini yönetebilmektedirler. Dolayısıyla okula uyum düzeyleri de sosyal beceri düzeylerinde olduğu gibi yüksektir. Ancak sosyal beceriler açısından avantajlı olmayan çocuklar ise başta sosyal ilişkilerinde sorun yaşamaktadırlar. Bu sorunlar onların okula karşı genel bakış açılarını da olumsuz yönde etkilemektedir.

Konu ile ilgili çalışan araştırmacıların elde edilen sonuçları destekleyici görüşleri bulunmaktadır. Şöyle ki, Weiner ve Craighead (2010) başarılı bir okul uyumu için anne-baba-çocuk ve öğretmen-çocuk ilişkileri ile birlikte çocukların sosyal yeterliklerinin de önemli bir belirleyici olduğunu ifade etmişlerdir. Wentzel (2003) olumlu sosyal davranışların okula uyum için gerekli olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca çocukların akranları ve öğretmenleriyle kurdukları sosyal ilişkilerin okula uyum ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Miller ve meslektaşları (2003) okul öncesi eğitimin okula uyum açısından çocukları ilköğretime hazırlamada önemli bir görevi olduğuna dikkat çekmişlerdir. Ayrıca okula uyumun sosyal ve duygusal becerilerle sağlanabileceğini belirtmişlerdir. Okul öncesi eğitime devam eden 163 çocuğun okula uyumunu çeşitli değişkenler açısından inceledikleri araştırmalarında sosyal ve duygusal becerilerin çocukların okula uyumunu hem de anasınıfında hem de ilköğretimdeki okula uyumu etkilediğini ortaya koymuşlardır. Patrick, Yoon ve Murphy (1995), anasınıfına devam eden çocukları ilköğretim dördüncü sınıfa kadar izledikleri çalışmalarında sosyal yeterliğin anasınıfında ve ilköğretimde başta akademik başarı olmak üzere okula uyumu etkilediğini belirlemişlerdir. Cillessen, Haselager ve van Lieshout (1997) araştırmalarında, anasınıfına devam eden 231 erkek çocuğun okula uyumlarını ve sosyal davranışlarını ilköğretim beşinci sınıfa kadar izlemişlerdir. Beş yıl süren çalışmanın sonuçları, saldırgan, baskıcı ve olumlu sosyal davranışların okula uyum üzerinde etkisi olduğu yönündedir. Şöyle ki, anasınıfında akranlarına karşı zarar veren, saldırgan ve yıkıcı davranışlar sergileyen çocukların ilköğretim boyunca da bu davranışlarına devam ettikleri, okula uyum düzeylerinin ise davranış düzeylerine paralel olarak düşük olduğu belirlenmiştir. McWayne ve Cheung (2009) da Head Start programına devam eden 162 çocuğun okula uyumlarını ve problem davranışlarını anasınıfından ilköğretim ikinci sınıfa kadar izlemişlerdir. Bu çalışmada da diğer araştırma bulgularına paralel olarak problem davranışlar arttıkça okula uyumun azaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca problem davranışların ve okula uyumun ilköğretim birinci sınıfta da devam ettiği ortaya konulmuştur.

Görüldüğü gibi bu araştırmanın sonuçları da, konu ile ilgili diğer çalışmalarda olduğu gibi sosyal becerilerin okula uyum açısından önemine işaret etmektedir. Okula ilişkin ilk deneyimler sırasında sosyal becerilere sahip olan çocuklar kısa sürede başarılı bir biçimde uyum yapacaklardır.

Bu araştırma belirlenen 140 çocuk ile sınırlıdır. Daha kalabalık örneklem gruplarıyla yapılacak çalışmaların sonuçları ne şekilde etkileyebileceği incelenebilir. Sonuçlar öğretmen görüşlerine dayanmaktadır. Gözlem ve sosyometri tekniklerinin kullanılacağı çalışmalarda çocukların sosyal becerileri ve okula uyumları farklı kaynaklardan gelen bilgilere göre çok yönlü değerlendirilebilecektir. Okul öncesi dönemdeki okula uyumun kısa ve uzun süreli etkileri göz önünde

bulundurularak küçük çocukların okula uyum süreçlerinin farklı değişkenler açısından ele alındığı araştırmalar yapılmalıdır. Okula uyumun anaokulundan itibaren ilköğretim döneminde izlendiği uzun süreli araştırmalar yapılmalıdır. Ayrıca okula uyum sağlayamayan küçük çocuklara yönelik programlar geliştirilmelidir. Bu programların etkisinin ele alındığı ve yaygınlaşmasını sağlayacak çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Türkiye’de okul öncesi dönem çocuklarının okula uyumlarını ele alan çalışmalar sınırlı olduğu için öneriler doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Okul öncesi eğitim uygulamalarında ise sosyal becerilerin desteklenmesine yönelik uygulamaların yapılması, okula uyum sürecini de olumlu yönde etkileyebilecektir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. August, G.J., MacDonald, A.W., Realmuto, G.M., and Skare, S.S., (1996). Hyperactive and aggressive pathways: Effects of demographic, family and child characteristics on children's adaptive functioning. *Journal of Clinical Child Psychology*, Volume: 25, pp: 341-351.
2. Calderella, P.K. and Merrell, W., (1997). Common dimensions of social skills of children and adolescents: A taxonomy of positive behaviors. *School Psychology Review*, Volume: 26, Number: 2, pp: 264-278.
3. Cillessen, A.H.N., Haselager, G.J.T., and van Lieshout, C.F.M., (1997). Early peer interaction as a predictor of later social adjustment: Results from a five-year longitudinal study. Paper presented at the Annual Meeting of the Eastern Psychological Association.
4. Daniels, D.H. and Clarkson, P.K., (2010). Approach to educating young children. USA: Corwin Publishing.
5. Gülay, H., (2004). Korunmaya muhtaç çocuklarla ailesi ile yaşayan 6 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
6. Gülay, H., Akman, B., (2009). Okul öncesi dönemde sosyal beceriler. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
7. Ladd, G.W., (1989). Children's social competence and social supports: Precursors of early school adjustment ? In B. H. Schneider, G. Attili, J. Nadel, & R. Weissberg (Eds.) *Social competence in developmental perspective* (pp. 277-291). Amsterdam: Kluwer Academic Publishers.
8. Ladd, G.W., (1990). Having friends, keeping friends, making friends, and being liked by peers in the classroom: Predictors of children's early school adjustment. *Child Development*, Volume: 61, pp: 1081-1100.
9. Ladd, G.W., Kochenfender, B.J., and Coleman, C.C., (1996). Friendship quality as a predictor of young children's early school adjustment. *Child Development*, Volume: 67, pp: 1103-1118.
10. Ladd, G.W. and Price, J.M., (1987). Predicting children's social and school adjustment following the transition from preschool to kindergarten. *Child Development*, Volume: 58, pp: 1168-1189.
11. McWayne, C. and Cheung, K., (2009). A Picture of strength: Preschool competencies mediate the effects of early behavior problems on later academic and social adjustment for Head Start children. *Journal of Applied Developmental Psychology*, Volume: 30, pp: 273-285.
12. Miller, A.L., Gouley, K.K., Shields, A., Dickstein, S., Dodge-Magee, K. and Fox, C., (2003). Brief functional screening for transition difficulties prior to enrolment predicts socio-emotional competence and school adjustment in Head Start preschoolers. *Early Child Development and Care*, Volume: 173, Number: 6, pp: 681-698.

13. Önder, A. and Gülay, H., (2010). Reliability and validity of the Teacher Rating Scale of School Adjustment for 5-6 years of children. *International Online Journal of Educational Sciences*, Volume: 2, Number: 1, pp: 204-224.
14. Parker, J.G. and Asher, S.R., (1987). Peer acceptance and later interpersonal adjustment: Are low-accepted children at risk? *Psychological Bulletin*, Volume: 102, pp: 357-389.
15. Patrick, H., Murphy, A., and Yoon, K.S., (1995). Personality characteristics, social competence, and early school adjustment: A contextual and developmental perspective. Poster session at the biannual meeting of the Society for Research in Child Development, Indianapolis, IN.
16. Schwartz, D., McFadyen-Ketchum, S., Dodge, K.A., and Pettit, G.S., & Bates, J.E., (2001). Early behavior problems as a predictor of later peer group victimization: Moderators and mediators in the pathways of social risk. *Journal of Abnormal Child Psychology*, Volume: 27, pp: 191-201.
17. Weiner, I. and Craighead, W.E., (2010). *The Corsini Encyclopedia of psychology*. New Jersey: John Wiley & Sons.
18. Wentzel, K.R., (1996a). Introduction: New perspectives on motivation at school. In J. Juvonen, & K. R. Wentzel (Eds.) *Social Motivation* (pp: 1-11). USA: Cambridge University Press.
19. Wentzel, K.R., (1996b). Social goals and social relationships as motivators of school adjustment. In J. Juvonen, & K.R. Wentzel (Eds.) *Social Motivation* (pp: 226-248). USA: Cambridge University Press.
20. Wentzel, K.R., (2003). School adjustment. In W.M. Reynolds, & G.E. Miller (Eds) *Handbook of Psychology*. Vol. 7: *Educational Psychology* (pp: 235-258). New Jersey: John Wiley & Sons.